

*Актуальні проблеми теорії
та історії національної публіцистики*

*Валентина ГАЛИЧ
доктор філологічних наук,
професор кафедри журналістики
Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка*

УДК 821.161.2-94.09 : 070+929 Гончар

Франкознавчі студії Гончара-публіциста

Розглядаються промови Олесея Гончара, присвячені Іванові Франку, вказується на їх тематичну зчіпюваність із щоденниковими записами митця. Залучається дискурс сучасної літературознавчої полеміки навколо постаті західноукраїнського письменника, акцентується на сьогоденності оцінок Олесем Гончаром його націєтворчої діяльності.

Ключові слова: публіцистика, промова, щоденникові записи, інтертекстуальність, публіцистична майстерність.

Франкіана Олесея Гончара складається зі згадок у його художніх, публіцистичних творах і щоденникових записах імені Івана Франка та іскрометних, майстерних за образністю, лаконізмом і філософською глибиною характеристик сподвижницької літературної, громадської й наукової діяльності західноукраїнського письменника.

Об'єктом цієї розвідки стали дві промови О. Гончара, виголошені в різний час, але оприлюднені під однією назвою – “Подвиг Каменяра” (1966, 1981), а предметом – розгляд у контексті збереження духовної спадщини українського народу публіцистичних творів, присвячених висвітленню постаті І. Франка, інтерпретація їх авторського редагування й тематична зчіпюваність із щоденниковими роздумами про галицького генія. Предмет наших наукових спостережень конкретизується ще й у низці завдань, пов'язаних із розкриттям заявленої теми в контексті новітніх досліджень творчості І. Франка, зокрема з наголошенням на дискусійних проблемах. Франкознавчі студії Гончара-публіциста привертати увагу науковців, але досі окремо не вивчалися. Крім того, актуальність нашого дослідження посилюється потребою акцентувати на сьогоденності оцінок О. Гончара націєтворчої діяльності І. Франка, духовні уроки якого нині потрібні українському суспільству на шляху державотворення.

У своїй публіцистичній творчості О. Гончар з великою повагою ставиться до особистості одного з титанів української літератури – І. Франка. Його ім'я не раз зустрічається в публіцистичних творах різних жанрів О. Гончара, його разом із Т. Шевченком і Лесею Українкою згадує письменник у слові на ювілейному вечорі з нагоди власного п'ятдесятиліття 3 квітня 1968 р. “Писати правду” [2, с. 560], а ще раніше – у доповіді на V з'їзді письменників України 16 листопада 1966 р. “Думаймо про велике” [2, с. 506]; у слові на відкритті установчої конференції Товариства української мови ім. Т. Шевченка 1 лютого 1989 р. “Феномен незнищенності” [2, с. 709]; у виступі на сесії Верховної Ради України 26 жовтня 1989 р. “Нашій мові – жити!” [2, с. 733]; в інтерв'ю кореспонденту “Молоді України” С. Куліді 11 травня 1988 р. “Нашій мові – шану всенародну” [6, с. 77]; у відповідях на запитання редакції журналу “Соціалістична культура” [6, с. 80] та ін. Антропонім Іван Франко, ужитий поряд з іменами інших світочів української культури, налаштовує реципієнтів на асоціативні зв'язки з їх творчістю, документалізуючи сторінки української історії, набирає значення: “взірець самовідданого служіння своєму народові, справі вселюдського прогресу”, “духовний велет, жертковні зусилля якого сформували нас як націю, забезпечили їй гідне місце в сім'ї європейських народів”.

Виступ О. Гончара, керівника Спілки письменників України, на урочистостях у Львові в 1966 р., присвячених 110-річчю від дня народження західноукраїнського письменника, пронизаний пристрасною любов'ю до нього. Щоденникові записи тієї пори не лише відтворюють хроніку ювілейних подій, а й передають настрої Гончара-промовця, який з притаманною йому звичкою намагається в навколишньому світі розпізнати знаки доби: “А свято було величаве. У Львові і в Дрогобичі на відкритті пам'ятника Франкові. Коли відкрили, бачив людей з повними очима сліз. Стояли й дивились на Франка, мов на живого, і думали щось своє. У Нагуєвичах мітинг у лісі. Промови, вірші. Над морем людей, зяєнілих облич – хлоп'як угорі на вершечку молоді смеречини колишиться... Хто з нього виросте? І як глибоко западуть у юну душу ці зерна?” [3, с. 399].

Оцінюючи життєвий шлях класика української літератури, О. Гончар знайшов свіжі яскраві образи, щоби показати всю велич його життя: “Світанок Франкового життя починався біля маленького вогню закуреної батьківської кузні, а його високий життєвий захід догоряв у променях європейської слави” [1, с. 53]. Ці слова О. Гончар повторив і у виступі на відзначення 125-річчя від дня народження І. Франка в 1981 р., що як і попередній називався “Подвиг Каменяра”.

Для О. Гончара Франко – друга після Шевченка постає в українській літературі такої могутньої сили. Шевченко і Франко – це два крила, “що винесли українське слово, українську культуру на простори світові” [1, с. 54]. Публіцист зазначав, що Франка не можна розглядати лише як письменника Галичини, його “увінчувала шанобою і любов'ю вся Україна” [1, с. 54], а в молоді роки він симпатизував популярним на Заході ідеям соціалізму. Порівнюючи Франка із Шевченком і молодшою сучасницею – Лесею Українкою, О. Гончар відзначав “океанно-широкий діапазон його творчих інтересів, захопленя” [1, с. 54].

Згадавши вірш Франка “Semper tiro” (“Завжди учень”), О. Гончар наголосив, що “невситима душа письменника... прагнула черпати з усіх культур, з духовних набуток народів Заходу і Сходу, черпала, щоб передати потім це все своєму народові, розширюючи його погляд на світ, на людство” [1, с. 54]. Так збагачувалася українська культура, розвивалися знання про близьких і далеких сусідів, врешті-решт український народ долучався до духовних скарбів інших народів світу. Особливо вражало О. Гончара Франкове вміння мислити широко, далеко, бачити “заобрійно”.

Для письменників шістдесятих років художній досвід І. Франка – це взірець, ду-

ховний орієнтир: “Літературі нашій і сьогодні потрібна Франкова одержимість, його трудолюбство, громадянська активність, широта мислення, увага до всього юного талановито ростучого, зневага до схеми й канону, нам і сьогодні треба його мужності, несхитності і гарту” [1, с. 55]. Ці слова з виступу О. Гончара мали не лише пряме значення, а й глибокий соціальний підтекст. Саме в цю пору набирала оберти після згорання “відлиги” тиск на інтелігенцію, зокрема письменників. Саме тоді робилися спроби виключити зі Спілки, яку очолював О. Гончар, І. Дзюбу, чия праця “Інтернаціоналізм чи русифікація” завдала серйозного удару по офіційному ідеологічному іміджу України. Тож слова про мужність, непохитність, гарт стосовно сьогодні слід було тлумачити і як незгоду керівника Спілки письменників з політичними переслідуваннями за інакшедумство.

Львівський виступ О. Гончара закінчувався визначенням місця, яке посідав І. Франко у світовій історії: “Франко стоїть серед тих великих попередників, мислителів-гуманістів, до яких людство завжди буде звертатись” [1, с. 55]. Необхідність такого звертання до духовної спадщини попередніх поколінь О. Гончар вбачав у тому, що й у нашу “цивілізовану епоху” мали місце “вибухи мракобісся, масового сказу, коли знов – іноді зовсім несподівано – виходить на арену руйнач і вандал” [1, с. 55], і зникали під його ударами творіння геніїв минулих віків чи летіли у вогонь шедеври світової класики. Молодий Гончар особисто це бачив у 30-і роки, коли знищувалися шедеври культурної архітектури в СРСР, знав із газет, як фашистські нелюди палили твори світової класики. Думки публіциста про згуртування прогресивних сил були вагомим аргументом проти “мракобісся”, у які б кольори воно не фарбувалося.

Виступ О. Гончара через п’ятнадцять років у Києві, попри деякі текстуальні збіги з попереднім, побудований дещо інакше, адже виголошено його в інших соціально-політичних умовах, коли репресіями було примушено мовчати інтелігенцію, а О. Гончар уже давно не очолював Спілку письменників.

Текст виступу 1966 р. зазнав редагування: усунуто повтори та ідеологічно заангажовані місця, посилено філософські обрії авторських оцінок, уведено елементи есеїстики, зокрема низку біографічних укралень, які дають можливість на тлі злидненої дійсності побачити ті вершини, яких досяг І. Франко завдяки своїй наполегливості, невгамовній жадобі до знань, бажанню робити добро для свого народу, його просвіти: “Іван Франко народився в серпні 1856 року в сім’ї сільського коваля. Рідне село його, Нагуєвичі, розкидало свої хати по схилах Карпатських гір, це була типова трудова Галичина, яка в ті часи входила до складу Австро-Угорської монархії. Проте Іван Франко ніколи не був письменником тільки Галичини. Коли у вересні 1906 року вчена рада Харківського університету надала йому почесне звання доктора російської словесності, то це було визнання його літературних і наукових заслуг не лише гуртком прогресивної харківської інтелігенції, це його, сина Галичини, увінчала шанобою і любов’ю вся Україна, ніби засвідчивши цим актом загальнонаціональне значення Франкової геніальної творчості, його багатоплідної подвижницької праці, його боротьби” [2, с. 619].

У родинному архіві берігся автограф О. Гончара: “Про Франка. Статтю про нього (“Подвиг Каменяра”) для нового видання розширити, доробити. Почати б так: “Думуючи про Івана Франка, ми думаємо про людську велич. Всеосяжність знань, глибина й незалежність суджень, титанізм праці і творчості, непоступливість принципами, самозреченість і одержимість в служінні народові і людськості – це все він, Каменяр”. Цей фрагмент у зміненому вигляді увійшов не як початок, а як фрагмент у тексті промови [див. : 2, 621–622]. Щоденникові записи, датовані серпнем 1981 р., несуть цінну інформацію, яка виражає дискурс публіцистичного твору, зокрема, вказуючи на засилля бюрократизму в масово-інформаційній сфері, новий виток осмислення ролі І. Фран-

ка в українській культурі: “Готуємося відзначити Франків ювілей. Вказівки: то згорнути, то розгорнути, – враження, що чиновник не знає, як поведеться з ним, з Каменярем... Геній Франків, звичайно, найбільше виявив себе у здатності передбачати майбутнє” [4, с. 473]; ““Я син народу, що вгору йде” – це найсильніше, що Франко сказав” [4, с. 474]; ““Советская культура” наводить слова Івана Франка, які в ці ювілейні дні не зустрічалися в жодній з українських газет: “Я завжди дотримувався думки: хай зникне моє ім’я, та хай росте й розвивається український народ”” [4, с. 475].

У промові О. Гончар не міг оминати діяльність письменника як соціолога і публіциста, його вражали енциклопедичні знання Франка, величезний діапазон його художніх захоплень, інтересів. Повторивши свою фразу із попереднього виступу 1966 р., “що Іван Франко був близький до ідей наукового соціалізму, пропагував ці ідеї серед українських трудящих” [2, с. 620], автор “Прапороносців” додав і сміливе застереження, що Франко “далекоглядно добачив і вразливі сторони його вчення, остерігав проти можливості насання казармового соціалізму, якщо буде знехтувано принцип демократії” [2, с. 620]. “Казармовий соціалізм”, “нехтування принципами демократії” – картини буття соціалістичної радянської України і 60-х, і 80-х рр. – часу звернення О. Гончара з промовами до масової аудиторії. Суголосними зі сказаним є щоденникові записи письменника: “Терором, голодом, мільйонними концтаборами, тоталітарною сваволею сталінська система перевершила усіх неронів та іродів... Свого часу Іван Франко спробував остерегти від можливості такого варіанта – хто його почув?” (запис від 11.10.1988 р.) [5, с. 204].

Ясновидство І. Франка, “заобрійність” його мислення емоційно публіцистичними засобами інтерпретуються в щоденникових записах О. Гончара 90-х рр, коли він ознайомився зі статтю галицького письменника “До історії соціалістичного руху”, опублікованою 1904 р. в “Літературному науковому віснику”: “Її не помітили. Її не почули. А якби вчиталися в неї світочі народів і самі народи, можливо, не сталось би найбільшої трагедії ХХ віку. Із залізною логікою Франко розвінчує “Маніфест” комуністів...” [5, с. 391].

У новітні часи М. Жулинський у монографії, присвяченій І. Франкові “Він знав, “як много важить слово”” (2008), відзначив: “марксистські догми Франко аргументовано заперечує і відкидає, особливо теорію “народної держави”, диктатури пролетаріату і класової революції”, убачаючи в них прояви державного деспотизму та уніформізму [8, с. 15]. Львівська дослідниця публіцистики І. Франка Г. Синичич у дисертації, захищеній у 2012 р., з’ясовуючи світоглядну еволюцію митця, розкриває причини, що змусили його критично поглянути на марксистську теорію, відзначити в ній багато суперечностей: Франків “етичний персоналізм ніяк не узгоджувався з деперсоніфікованою марксистською інформацією; в основі марксизму лежав нігілізм таких важливих явищ, як національність та національна держава” [11, с. 11].

Подібні міркування, вкладені у форму публіцистичного світовідтворення, можна знайти в щоденникових записах О. Гончара за 1991-92 рр. (тобто висловлені значно раніше): “Франко, керуючись “вірним інстинктом” гуманності, так влучно ж передбачив царство жорстокої бюрократії, котре державний соціалізм неминуче перетворить у державний деспотизм. То хто ж пророк і ясновидець? Франко чи оці доктринери “Маніфесту”, що насправді є породженням з л а – найлютішого ворога людства?” [5, с. 392]; “...Це Мойсей України, пророк... Він уже передчував грядущі катаклізми” [5, с. 399].

У контексті новітнього потрактування діяльності І. Франка та щоденникових роздумів О. Гончара про нього, промови 1981 р. можна сказати й про прогностичний потенціал його власної публіцистики, у якій деканонізація заідеологізованого представлення постаті І. Франка розпочалася ще в тоталітарну добу.

Як велике досягнення О. Гончар відзначив видання 50 томів спадщини І. Франка,

куди увійшли його поезія, проза, літературна критика, наукові праці. Твори цього письменника видавалися понад 500 разів, величезними тиражами, перекладалися багатьма мовами народів світу.

Прокладаючи місточок у сучасність, О. Гончар відзначав: “Франко був ясновидцем, думка його сягала далеко, та навряд чи міг і він передбачити, з якими проблемами зустрінуться незабаром його нащадки, у яких складнощах постане перед людиною світ на порозі нового тисячоліття” [2, с. 621]. Проте, на думку автора виступу, чим складнішим буде наше життя, тим більшою постане потреба переймати досвід минулого, зокрема й “тих, хто, беручи на себе відповідальність впередзорців, з каменярьською силою й мужністю торував новим поколінням шляхи у прийдешність” [2, с. 621].

На думку М. Жулинського, “справжній талант не мислиться без високої громадянської зрілості, яка передбачає високий дух інтернаціоналізму, що непримиренно відхиляє хуторянство, провінційність, відрубну самоізоляцію і обстоює братерство і солідарність між народами. Олесь Гончар чітко і переконливо звертає увагу на ці визначальні особливості творчого і громадянського обличчя Івана Франка” [10, с. 14].

Прочитавши рядок із поезії І. Франка “Декадент” – “Я син народу, що вгору йде”, О. Гончар заявив: “У цій емоційній формулі – якщо не весь Франко, то принаймні Франко найістотніший, той Франко, що повен синівської гордості, той, що несе в собі могутній заряд народних сподівань і надій” [2, с. 622]. А тричі повторене в одному реченні прізвище великого українського письменника й ученого, – це той риторичний прийом, що дозволив О. Гончару вказати на найсуттєвіше – єдність Франка зі своїм народом, який він хотів побачити “у народів вільному колі” [2, с. 622].

О. Гончар дискутує з тими, хто волів би бачити свого поета самотнім відлюдником, що перебуває у світі саморефлексій, у вічному “поєдинку себе з собою на полі Духу” [9, с. 6]: “Франко багато страждав, це так, слава його йшла у терновім вінку, та чи був він таким самітником, одинаком, як іноді його зображають?” [2, с. 622]. Автор виступу наголошує, що поруч із І. Франком завжди були друзі, однодумці, сподвижники: М. Лисенко, Леся Українка, М. Коцюбинський, В. Стефаник, В. Гнатюк, О. Кобилянська, М. Павлик та ін. О. Гончар у своєму виступі підкреслював, що праця видатних письменників не була даремною, приреченою на поразку: “Високий людський помисел, благородні людські зусилля марно не пропадають, хоч як би це кому здавалось на перший погляд! Як Шевченків Прометей, так і Франків Вічний революціонер поразок не мають, вони відроджуються знову і знов, бо в них могутній дух життя і поступу, бо вони є образ самої людської нездоланності” [2, с. 622]. Використовуючи такий вид інтертекстуальності, як паратекстуальність, коли заголовки знакових у творчості Т. Шевченка та І. Франка творів виступають як їх субститути (представники) у тексті промови, О. Гончар розкриває власну логічну й естетичну модель світу.

Залучаючись до полеміки, Гончар-публіцист прагне з гуманістичних позицій, із пригаманним йому умінням говорити крізь час і простір, залучаючи засоби інтертекстуальності, розв’язати важливу в поцінуванні особистості І. Франка проблему. Натомість сучасний літературознавець М. Жулинський у передмові до книги Т. Гундорової “Невідомий Іван Франко” “фатально жертвоне саморозіп’яття на духовному хресті творчості, яке і освячує на самопожертву, і виснажує до повного спустошення духу” [9, с. 6], пояснює з позицій феноменології. Спираючись на праці Г.-Г. Гадамера та Г. Гегеля, він потрактовує його як “внутрішнє поривання до самопізнання та самоусвідомлення, а отже, – до досягнення цілості, до набуття ідеального стану “цілого чоловіка”” [9, с. 6]. Т. Гундорова, прагнучи розкрити “невідомого Франка” – непрочитаного і незнаного, роздвоєння, пошуки “цілого чоловіка”, трагедію “знання” пояснює з позицій культурософської концепції Франка [7, с. 358].

Передбачаючи ще в 1981 р. глобалізаційні процеси у світі та ядерні катастрофи, що несуть загрозу планеті, О. Гончар вірить у те, що спадкоємність духовної спадщини епох сприятиме єдності людей усіх рас і націй: “З тими славний наш Каменярь, кому збратано йти і йти у світі новітні, де утвердить себе інтернаціональна єдність людей усіх націй і рас, бо ж не для ядерного зникнення родилися ми: людина й планета явилися для того, щоб жити!” [2, с. 624].

Майбутнє народів О. Гончар називає найбільшим їхнім багатством. Це та будучина, що “в центрі найзаповітніших роздумів Франкових” [2, с. 623]. Саме тому, підсумовуючи сказане у виступі, О. Гончар заявив: “Великий син великого народу, він із тими, хто буде, хто чатує планету, захищає життя серед усіх тривожностей ХХ віку” [2, с. 623–624].

Варто відзначити майстерне введення О. Гончаром до тексту промови інтертекстуальних украплень. І робить це публіцист не заради риторичних прикрас пафосного мовлення, а щоб розкрити справжні грані творчої унікальності І. Франка, вказати на його етико-естетичний універсум.

У зв’язку із цим прокоментуємо соціально-комунікативні функції асоціоніма Каменяря, що походить від назви поеми І. Франка, залучаючи сучасний полемічний дискурс. На думку М. Жулинського, І. Франко “обрав собі долю “суспільного чоловіка”, який серед “безмірної”, “пустої” і “дикої” площини безмежного, спустошеного національного поля разом із тисячами таких самих, як він, каменярів, робітників, з молотом у руках розбиває символічну гранітну скелю й рівняє “шлях новому життю”. І це вибір здійснений у двадцятидволітньому віці, коли він написав поему “Каменярі”, якою витворив надзвичайно привабливу для суспільного сприйняття й тому особливо успішну для консервації в суспільній свідомості міфологему “каменяря”” [9, с. 7]. Потреба “розвіювання культурного й цивілізаційного міфу про каменяря” [9, с. 7], абсолютизованого в радянську добу, викликала процеси деканонізації Франка-Каменяря в українській літературі (згадаймо дослідження Т. Гундорової “Франко – не Каменяря” (1996), Б. Тихолизи “Психодрама Івана Франка: В дзеркалі рефлексійної поезії” (2005), зумовила намагання змінити вектори в дослідженні феномена І. Франка. Підсумовуючи сучасну дискусію, М. Жулинський наголошує: “На сьогодні ця маска Каменяря вже так тотально не заступає багатомірного, духовно неосяжного, все ще “незанятого” (Євген Маланюк), а отже – й досі не наближеного до нашого сприйняття справжнього Франка – цього універсального генія” [9, с. 7].

У промові О. Гончара паратекст-метонімія Каменяря, уведений до заголовка, використовується у ролі аргумента в середині публіцистичного тексту, де йдеться про пошуки поетом свого місця в суспільстві, повторюваний у заключній частині, – це ключовий концепт, сюжетотворчий стрижень твору, що гармонізує його змістову й стилістичну структуру. Це фактообраз, що уособлює “працю-подвиг”, яка забезпечила західноукраїнському поету “право репрезентувати українську націю у світовій гуманістичній культурі”, “цілого чоловіка”, що поборов сумніви й розпачі, дороговказом для якого став обраний ще в молоді роки лозунг “Я син народа, що вгору йде!..”. У майстерні Гончара-публіциста концепт Каменяря – поза часом і простором. Саме тому, публікуючи промови в газетах під заголовками “Йому жити в віках” (“Вісті з України”, 1981, серпень), “Вічний революціонер” (“Молодь України”, 1981, 27 серп.), “Жити йому у віках” (“Сільські вісті”, 1981, 27 серп.), у книжкових виданнях своєї публіцистики, О. Гончар свій виступ подає з назвою “Подвиг Каменяря”.

Без залучення щоденникових записів О. Гончара його франкознавчі студії були б неповними. Ми вже продемонстрували вище, як вони сприяють розкриттю дискурсу промов, зокрема відтворюючи хроніку відзначення ювілеїв Франка, вказуючи, як аксі-

ологічний зміст виступів, позначений високою оцінкою громадського життя І. Франка, відлунує у розмові “сам-на-сам”. Причому автор щоденника, як і у своїй публіцистиці, часто вдається до такої лаконічної й образної форми мовлення, як метафоричне вживання антропоніма Франко. Наприклад: а) уживання імені галицького письменника для образного означення сутностей суспільного чи літературного життя: “Бо це лише ти мене можеш зрівнювати з Франком та Коцюбинським. Я розумію твої наміри: ти мені впускаєш у кров наркотики для посилення діяльності серця і підтримання духовного здоров’я” (з листа до В. Бережного) [3, с. 119]; “Те, що не кожен може бути Шевченком або Франком – це ясно, але кожен владен розпоряджатися своїм життям так, щоб жити на повну напругу, щоб не зруйнувати вік у ледарстві, у пустомельстві... Щоб мав право в кінці дороги сказати: принаймні я зробив усе, що міг” [4, с. 42]; “Учора відбувся вечір, присвячений Борисові Грінченку... В газеті пишуть про нього “Франко зі Східної України”. І таки ж правда. Таки ж титан праці” [5, с. 216]; б) асоціації із самовідданою літературною і громадською діяльністю Івана Франка як площина побудови полемічного дискурсу: “Гоголь по типу нервово-психічної структури нагадує Тичину. До цього ж типу, мені здається, належить Сковорода, Козловський... Суто український тип генія зі всіма його достоїнствами й слабостями... Шевченко, Франко – то інший тип. То саме можуть” [4, с. 257]; “П. Загреб[ельний] розпросторювався на свою улюблену тему: який дикий і неосвічений упродовж віків був наш народ. Хай був, але звідки ж Шевченко, найлюдяніший із поетів? Звідки Франко, Леся, Тичина й Довженко? З яких надр? Неприємно було чути це хвацьке самоприниження” [4, с. 516]; “Один поет у своєму некролозі ставить Бажана ледве що не поруч із Франком... Франка облишимо в спокої. Таких, як наш Каменярь, було в усій світовій історії одиниці. Ось так, товаришу поете. Навіть і в некрологах не втрачаймо чуття міри і правди” [4, с. 584–585] та ін.

Два виступи з однією назвою “Подвиг Каменяря” увічнюють бачення О. Гончаром могутньої постаті І. Франка як одного з тих, хто поруч з іншими діячами української культури сприяв формуванню українців як нації, що посіла гідне місце серед інших європейських народів. Їх аналіз переконливо доводить, що О. Гончар, акцентуючи на перегукках ідейного змісту творчості видатного письменника із сьогоденням автора публіцистичних творів, прагне уникнути ідеологічно спрощених оцінок літературної та громадської діяльності митця, подати його багатогранний портрет на тлі доби, в яку він жив.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончар О. Письменницькі роздуми / О. Гончар. – К. : Дніпро, 1980. – 314 с.
2. Гончар О. Твори : у 12 т. Т. 9 : Публіцистика у двох книгах. – Кн. 1 [упоряд., післямова В. М. Галич, коментарі В. М. Галич, О. А. Галич] / О. Т. Гончар. – К. : НПП Вид-во “Наукова думка” НАН України, 2012. – 888 с.
3. Гончар О. Т. Щоденники : 1943–1967 [упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передм. В. Д. Гончар] / О. Т. Гончар. – К. : Веселка, 2002. – Т. 1. – 455 с.
4. Гончар О. Т. Щоденники : 1968–1983 [упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передм. В. Д. Гончар] / О. Т. Гончар. – К. : Веселка, 2003. – Т. 2. – 607 с.
5. Гончар О. Т. Щоденники : 1984–1995 [упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та передм. В. Д. Гончар] / О. Т. Гончар. – К. : Веселка, 2004. – Т. 3. – 606 с.
6. Гончар О. Т. Чим живемо: На шляхах до українського Відродження / О. Т. Гончар. – К. : Укр. письменник, 1992. – 400 с.
7. Гундорова Т. Невідомий Іван Франко: Грані Ізмарагду / Т. Гундорова. – К. : Либідь, 2006. – 360 с.
8. Жулинський М. Він знав, “як много важить слово” / М. Жулинський. – К. : Вид. центр “Просвіта”, 2008. – 136 с.

9. Жулинський М. Іван Франко: таємниця духу митця і його доби / М. Жулинський // Гундорова Т. Невідомий Іван Франко: Грані Ізмарагду. – К. : Либідь, 2006. – С. 6–8.

10. Жулинський М. Те велике слово “художник” / М. Жулинський // Гончар О. Письменницькі роздуми. – К. : Дніпро, 1980. – С. 5–17.

11. Синичич Г. В. Публіцистика Івана Франка 90-х років XIX – початку XX століття : ідейно-концептуальні засади та тематично-змістові моделі : автореф. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04 – теорія та історія журналістики / Г. В. Синичич – Запоріжжя, 2012. – 20 с.

Валентина Галич

Франковедческие студии Гончара-публициста

Рассматриваются выступления Олеса Гончара, посвященные Ивану Франко, указывается на их тематическую сцепляемость с дневниковыми записями публициста. Привлекается дискурс современной литературоведческой полемики вокруг личности западноукраинского писателя, акцентируется на злободневности оценок Олесем Гончаром его деятельности, связанной с формированием нации.

Ключевые слова: публицистика, выступление, дневниковые записи, интертекстуальность, публицистическое мастерство.

Valentyna Galich

Studies by Oles Gonchar as a journalist devoted to I. Franco

The speeches of Oles Gonchar dedicated to Ivan Franco are analyzed, their theme integrity with artist's diaries is pointed out, modern discourse of literature studies polemics around the person of western-Ukrainian writer is involved, up-to-dateness of Oles Gonchar's appraisal of his nation-creative activity is emphasized.

Keywords: journalism, speech, diaries, intertextuality, journalistic skill.